

YENİDEN REFAH

EKONOMİK İŞLER BAŞKANLIĞI

EKONOMİK BÜLTEN

22 NİSAN 2021

 / @RefahEkonomi

 / @RefahEkonomi

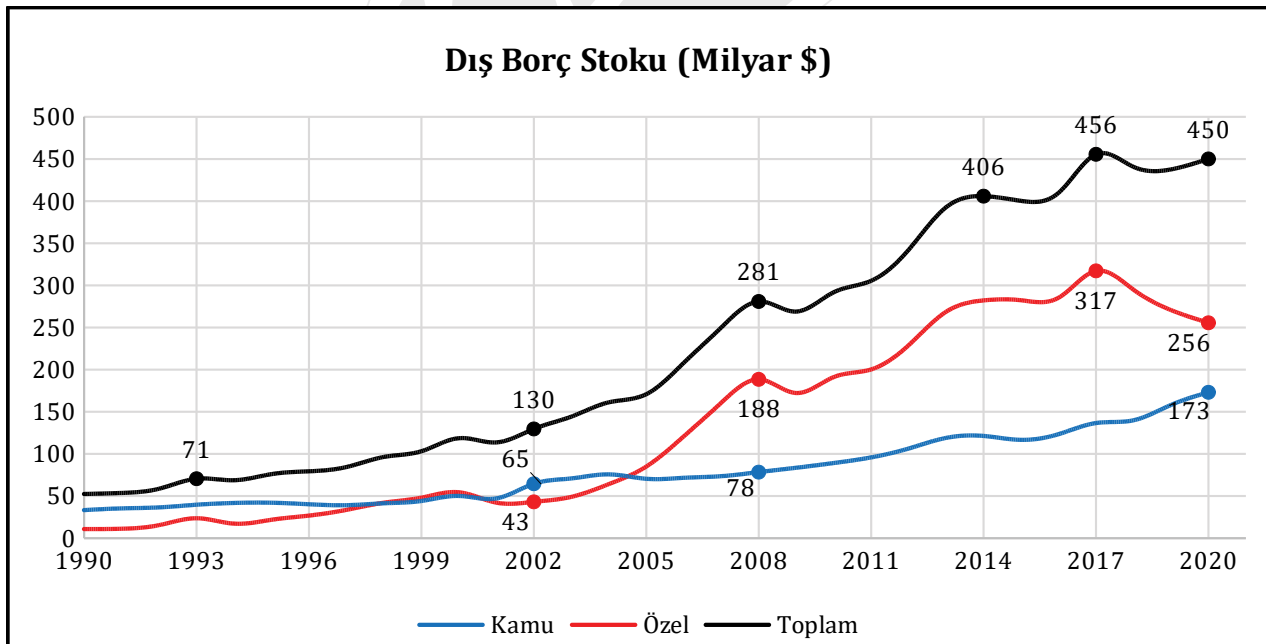
 / @RefahEkonomi

En Büyük Risk: Dış Borç Stoku

Son bir aydır Türkiye ekonomisinin bir numaralı gündemini “**128 Milyar Dolar Nerede?**” sorusu oluşturmaktadır. Sayın Cumhurbaşkanının, Hazine ve Maliye Bakanının, Ak Parti ekonomi kurmaylarının ve Merkez Bankası Başkanının yapmış oldukları açıklamalar ve paylaşmış oldukları bilgiler konunun gündemden düşmesi bir yana tartışmaların daha da alevlenmesine sebep olmuş ve Türkiye gece-gündüz bu soruya cevap aramaya devam etmektedir.

“128 Milyar Dolar Nerede?” sorusu parasal rakamın büyüklüğü nedeniyle dikkatleri üzerine toplamış ve bir numaralı gündem haline gelmiştir. Bu soru, Türkiye ekonomisinin en önemli yapısal problemi olan “**kalkınmak için dış kaynağı borçlanarak temin etme**” anlayışının ortaya çıkmasına vesile olmuş ve dolayısıyla Türkiye ekonomik yapısının en kritik öneme sahip konusunu tartışmaya açmıştır. Tek başına bu soruya cevap bulunması yeterli değildir. Asıl olarak yıllar itibariyle değişik meblağlarda sık sık gerçekleşen fakat parasal rakamın çok büyük olmaması nedeniyle gündem olmayan bu duruma bir çözüm yolu bulunmalı, tartışmalar bu alana kaydırılmalı ve Türkiye’nin dış borçlanma sorunu acilen ortadan kaldırılmalıdır. Aksi takdirde bu hatalı ekonomik yapı içerisinde milyarlarca dolar (\$) kaybolmaya devam edecektir.

Bu basit sorunun Türkiye ekonomisi açısından taşıdığı kritik önemin anlaşılabilmesi için Türkiye’nin dış borç stokunun seyirinin anlaşılması gerekmektedir. Türkiye’nin dış borç stoku yıllar itibariyle Grafik-1’de gösterilmektedir. 1993 yılında 71 milyar \$ olan dış borç stoku, 2002 yılına gelindiğinde 130 milyar \$’a ve 2020 sonu itibariyle de 450 milyar \$ olmuştur. Yani Ak Parti iktidarları döneminde sadece dış borç 320 milyar \$ (%250) artmıştır.

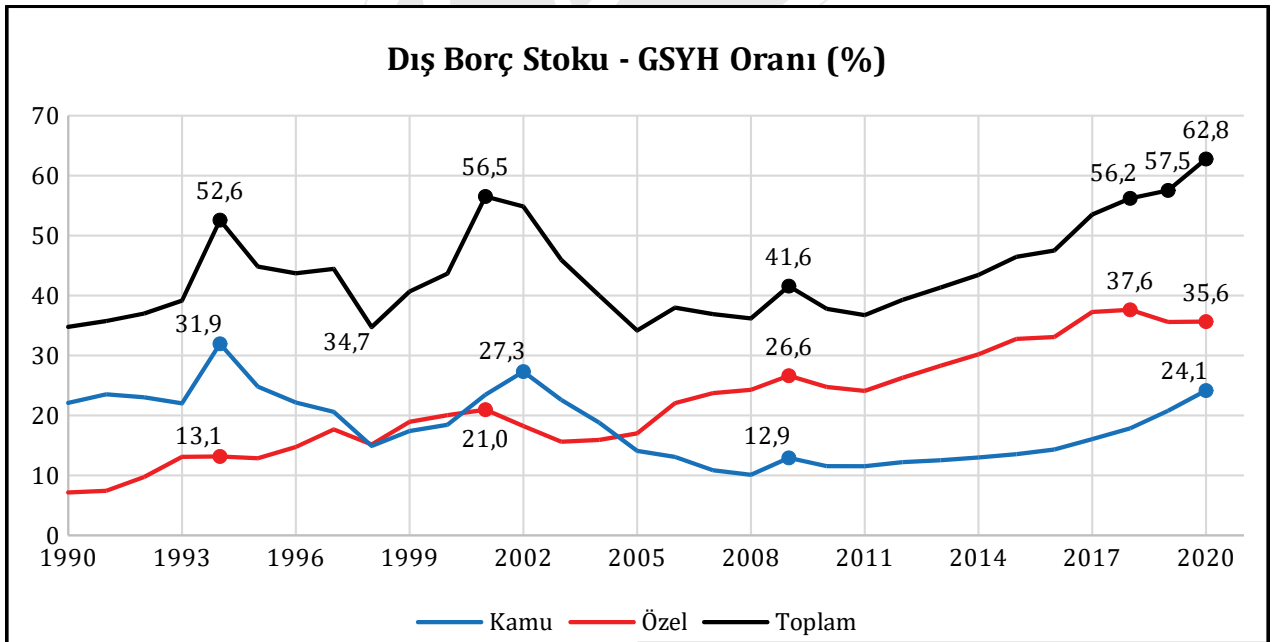

Grafik-1: Dış borç stoku.

(Not: Görece düşük seviyede olan TCMB dış borç stoku gösterilmemiştir.)

2002 yılında 236 milyar \$ olan Türkiye ekonomisi Ak Parti iktidarlarıyla 2020 sonunda 717 milyar \$ seviyesine ulaşarak 3 katına ulaşmıştır. Fakat bu süreçte dış borç yükümüz maalesef 3,5 katına çıkmıştır. Yani dış borç stoku Türkiye ekonomisinden daha fazla büyümüştür. Bu acı gerçek, Türkiye'nin dış borç stokunun gayri safi yurtiçi hasılaya oranını gösteren Grafik-2'de net bir şekilde görülmektedir. Ak Parti'yi iktidara taşıyan 2001 ekonomik krizi döneminde zirve yaparak %56,5 seviyesine ulaşan dış borç stoku oranı 2018 yılında %56,2 oranıyla maalesef aşılmıştır. Bu kritik durum 2019'da kötüleşerek %57,5 seviyesine çıkmış ve 2020 yılında frenlenemeyen kötüye gidiş neticesinde dış borç stoku oranı %62,8 olmuştur.

Türkiye ekonomisi için çanlar her geçen gün daha yüksek tonda çalmaktadır. Bu gidişe bir son verilmelidir. Aksi halde başımıza gelecek tarihin tekerrür etmesinden ibaret olacaktır. Dış borç stoku oranında yaşanan yükselmeler kriz yıllarını işaret etmektedir (Grafik-2). 1994 yılında %52,6'lık oran krizi tetiklerken, 2001'de %56,5 ekonomik krizi sebep olmuştur. 2020 sonu itibarıyla ulaşılan %62,8'lik oran risklerin çok yükseldiğini işaret etmektedir.

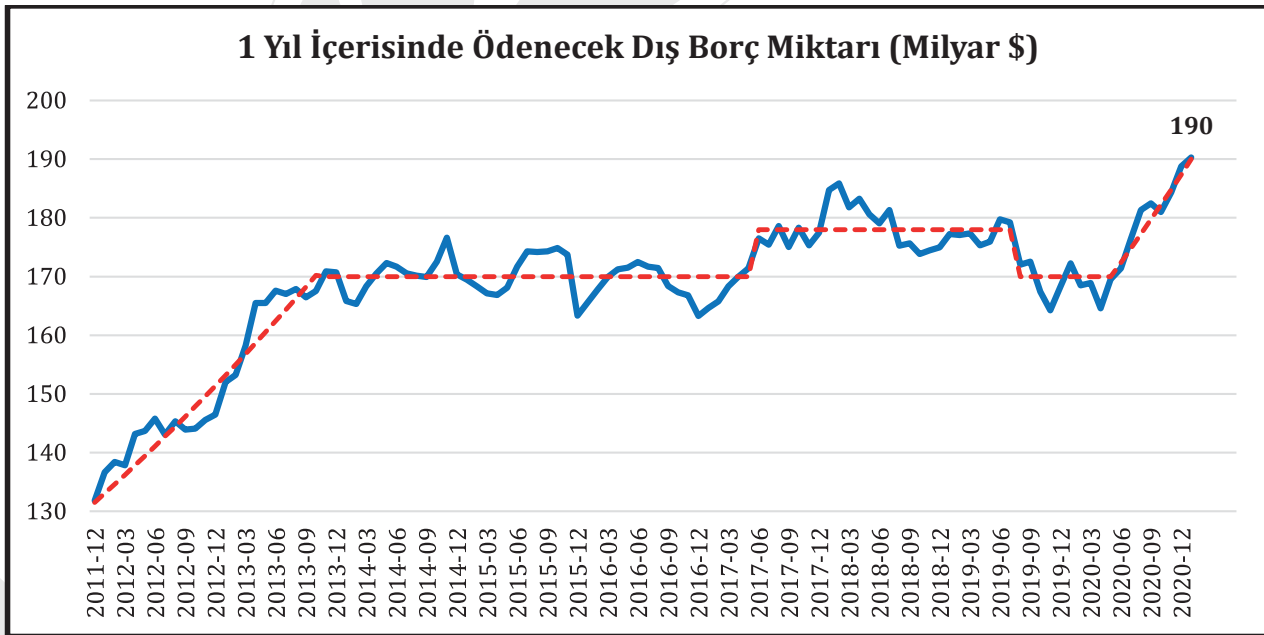

Grafik-2: Dış borç stokunun gayri safi yurtiçi hasılaya oranı (%).
(Not: Görece düşük seviyede olan TCMB dış borç stoku gösterilmemiştir.)

“128 Milyar Dolar Nerede?” sorusu çerçevesinde gelişen tartışmalar, kısır çekişmeler içerisinde kişiler ve rakamlar özelinde yürütülmekten acilen kurtarılmalıdır. Türkiye ekonomisinin dış borca bağımlı sakat yapısından dolayı yıllar itibariyle milyarlarca dolar kaynağı çarçur edilmiş ve kaybolmuştur. Tartışmalar, bu durumun tekrarlanmaması için yapılması gereken yapısal değişikliklere odaklanmalıdır.

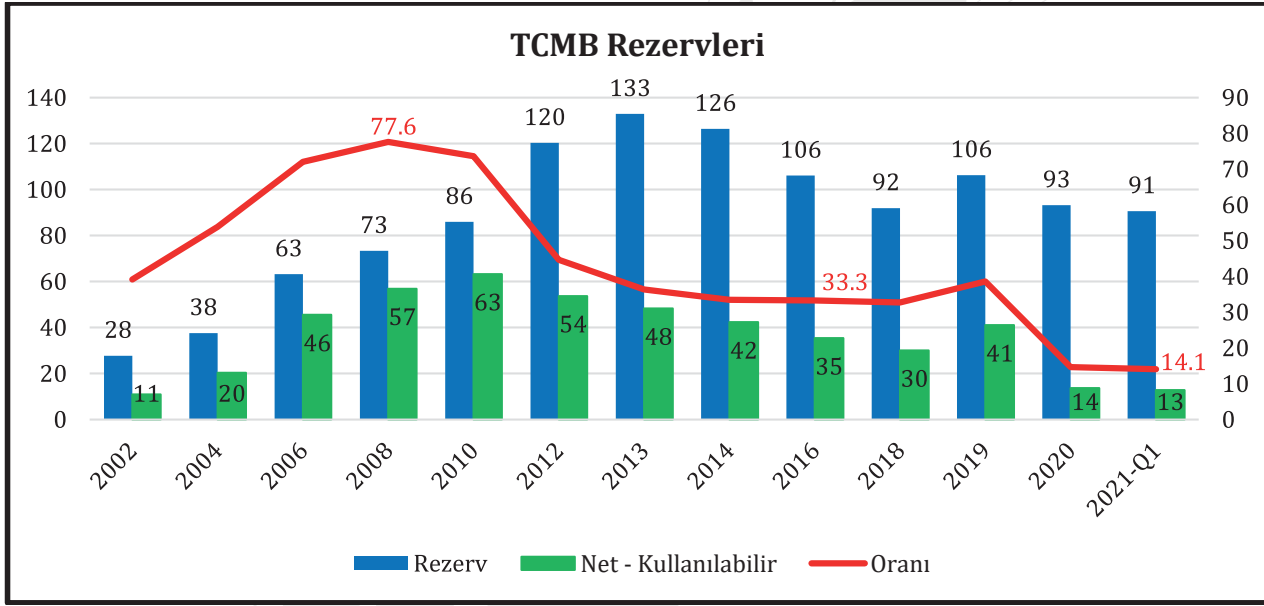
Ak Parti iktidarlarının da aynen uyguladığı yanlış “dış borçlanma politikaları” nedeniyle kontrolsüz artan dış borç stoku ile Türkiye ekonomisi geçici refah ortamını yaşamıştır. Alınan borçların geri ödeme vakti geldiğinde ödenemeyen borçlar, yeni borçlanma ile ödenmeye başlanmış ve her geçen yıl çevrilmesi gereken dış borç miktarı hızla artmıştır. Bu durum Grafik-3’te gösterilmektedir. 2011 sonu itibariyle bir yıl içerisinde geri ödemesi gereken dış borç 133 milyar \$ seviyesinden hızla artarak 2013 içerisinde 170 milyar \$’ı aşmıştır.

Bir yıl içerisinde ödenmesi gereken dış borç miktarı 2020 Nisan ayında tekrar hızla yükselmeye başlamış ve yıl sonunda 190 milyar \$’ı aşmıştır. Yani 2021 yılı içerisinde ülke olarak 190 milyar \$ dış borç geri ödemesi bizi beklemektedir. Bu rakama 2021 yılı içerisinde gerçekleşecek cari açığa eklendiğinde bir yıl içerisinde bulunması gereken döviz miktarı 220 milyar \$’ı geçmektedir.

Grafik-3: 1 yıl içerisinde geri ödemesi gereken dış borç miktarı.

2021 yılı içerisinde bulunması gereken 220 milyar \$'ın, Türkiye ekonomisi için nasıl bir zorluğa işaret ettiğini anlayabilmek için Merkez Bankasının (TCMB) elindeki rezervlerin incelenmesi gerekmektedir. TCMB brüt ve net rezervleri Grafik-4'te gösterilmektedir. 2002 yılında 28 milyar \$ olan brüt rezervler 2013 yılına kadar düzenli olarak artarak 133 milyar \$'a ulaşmış fakat devamında düşmeye başlayarak 2021 birinci çeyreği sonunda 91 milyar \$'a gerilemiştir. Bu haliyle Türkiye ekonomisi 220 milyar \$'ın yarısını bile temin edecek güçten yoksundur.

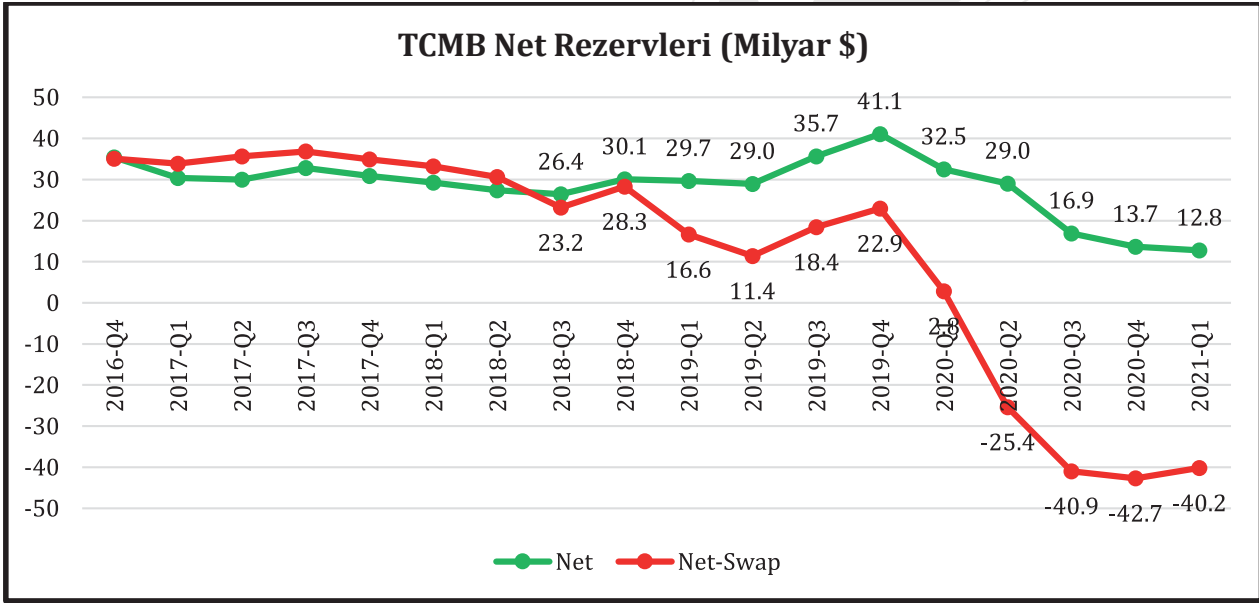
Grafik-4: Merkez Bankası rezervleri

Bu tehlikeli durumun üzerine bir de TCMB'nin döviz ödeme kapasitesini brüt rezervleri değil de net rezervlerinin temsil ettiği gerçeği eklenince durum içinden çıkılmaz hal almaktadır. Grafik-4'de yeşil seriyle gösterilen net rezervler 2010 yılında 63 milyar \$ ile zirveye çıkmış ve daha sonra yıllar içerisinde hızla eriyerek 2021 yılı birinci çeyreği sonunda 13 milyar \$'a gerilemiştir.

Yani, TCMB'nin elinde kullanabileceği sadece 13 milyar \$'ı olduğu görülmektedir. Bu rakam 2021 yılında ödememiz gereken 220 milyar \$'ın sadece %6'sını karşılamaya yetmektedir. İktidarın elinde yönlendirebileceği kaynak %6 seviyesindedir. Dolayısıyla bulunması gereken kaynağın %94'ü ya 2021 yılı içerisinde halk tarafından ya da yeniden borçlanarak karşılanacaktır. Yeniden borçlanmak ise bugün ödenmesi gereken rakamdan daha fazlası (üzerine faizi geldiği için) önümüzdeki seneler içerisinde halk tarafından karşılanması demektir. Dolayısıyla bu devasa dış borç rakamları eninde sonunda halkımıza rücu edecektir. Ak Parti iktidarı yine faturayı vatandaşa kesecek, vatandaşın dövizine altınına göz dikecektir. İktidarın da benimsediği bu yanlış ekonomik anlayış içerisinde ellerinden çözüm gelmesi mümkün değildir. Görünen köy kılavuz istemez!

Maalesef ki bu korkunç tablo bile gerçeği yani riskin ne denli büyük olduğunu tam olarak yansıtmamaktadır. TCMB finansal vaziyetinde makyajlama yapmakta ve döviz yükümlülüklerini olduğundan eksik göstererek millete zaman kaybettirmektedir. Ak Parti iktidarlarında yaşanan refahın önce geçici olduğu ortaya çıkmış ve ülke olarak tüm kazanımlarımız elimizden gitmiştir. Bugün gelinen nokta ise yaşananların sahte refah olduğunu ve ıstıraba yol açtığı ortaya çıkmıştır.

TCMB swap işlemleri yoluyla döviz temin etmekte ve böylece rezervlerini yüksek göstermektedir. Aynı işlemler yükümlülükler bölümünde gösterilmediği için net rezervler sahte olarak olduğundan fazla gösterilmektedir. Net rezervler ve swap işlemleri Grafik-5'te gösterilmektedir. Net rezerv miktarından swap işlemleri nedeniyle yükümlülük altına girilen döviz miktarı çıkarıldığında 2020 yılından beri TCMB elindeki rezervlerin eksiye olduğu ortaya çıkmaktadır. Yani TCMB'nin elinde kullanabileceği 1 \$'ı bile olmadığı gibi merkez bankasının kendisinin de acilen 40 milyar \$ bulması gerekmektedir.

Grafik-5: Merkez Bankası net rezervleri ve Merkez Bankasını gerçekleştirdiği SWAP işlemleri

Sözün özü; Ak Parti iktidarları eliyle deniz bitmiştir. Türkiye'nin 2021 yılı içerisinde ödemesi gereken 220 milyar \$ karşılığı hiçbir rezervi bulunmamaktadır. İktidarın bu rakamı temin etmesi mümkün değildir. Vatandaşın döviz ve altınlarına el uzatmak zorunda kalacaktır. Yada aziz milletimiz iktidarı görevden uzaklaştıracak, bu yanlış ekonomi zihniyetine sahip diğer partilere yüz vermeyecek, borç almadan veya milletin vergi yükünü arttırmadan kaynak bulabilecek kadroları iş başına getirecektir. Konuşmak yetmez, yapmak gerekir. Bu da Yeniden Refah Partisi ile mümkündür.

Yeniden Refah Gelecek, soygun düzeni bitecek!

Yeniden Refah Gelecek, milyarlarca \$ kaybolmayacak!

Yeniden Refah Gelecek, herkes emeğinin karşılığını tam olarak olacak!
Ne bir fazla ne bir eksik!

Saygılarımızla

**Yeniden Refah Partisi
Ekonomik İşler Başkanlığı**